

Prof. MgA. Vladimír Tichý, CSc.

Odborný posudek školitele na doktorskou disertační práci – stupeň Ph.D.

Studijní obor: Hudební teorie

Specializace: Teorie interpretace

Jméno doktorandky: **MgA. Sylva Stejskalová**

Název práce: **Nároky na funkci hudební režie v digitálním
vícestopém nahrávacím procesu**

Školitel: prof. MgA. Vladimír Tichý, CSc.

Oponenti diplomové práce:

prof. MgA. Jaroslav Rybář

prof. PhDr. Jiří Štílec, CSc.

MgA. Sylva Stejskalová byla přijata k doktorskému studiu oboru *Hudební teorie*, specializace *Teorie interpretace*, v roce 2015 na základě úspěšně vykonané přijímací zkoušky, k níž předložila projekt, zaměřený k analýze, formulaci a řešení otázek, týkajících se problematiky hudební režie a její funkce v podmínkách současného aktuálního stavu technických prostředků, historických i estetických specifik nahrávání hudby, v neposlední řadě pak s tím spojených otázek organizačních, ekonomických a dalších. Jednou z variant návrhu bylo též zaměření k otázkám metodiky výuky oboru. - Po rozpravě Oborová rada přijala a odsouhlasila uchazečkou formulovaný návrh tématu *Nároky na funkci hudební režie v digitálním vícestopém nahrávacím procesu*. - Nyní – po třech letech - s radostí konstatuji, že Sylva Stejskalová od samého počátku pracovala na studiu veškerých materiálů, osvětlujících téma z nejrůznějších úhlů pohledu, a na

vlastní přípravě a zpracování textu mimořádně intenzivně, soustředěně, a samostatně – včetně uplatnění bohatých osobních zkušeností z vlastní činnosti umělecké i pedagogické v oboru hudební režie, skladby, výuky hry na nástroj; dílčí výsledky pak pravidelně prezentovala na semináři hudební teorie, kde svým vystoupením vždy iniciovala zajímavé diskuse.

Záměrem a cílem projektu bylo shromáždění, prozkoumání, řešení a systematické utřídění univerza otázek, týkajících se technologie nahrávání pro obor hudební režie a jejích teoretických znalostí, uplatnění analytického slyšení hudebního režiséra, psychologie komunikace s interprety ve vztahu k uplatněným technologickým postupům, způsobu vedení nahrávky ze strany hudební režie s cílem dosažení dobré spolupráce se zúčastněnými interprety a tak co nejlepšího výsledku, v neposlední řadě též jazykové vybavenosti studujících oboru a praktické znalosti nahrávací terminologie, nutné při komunikaci se zahraničními partnery, a nároků na produkční činnost hudebního režiséra – to vše se základním cílem naplnění požadavků vysokého standardu umělecké úrovně výsledku společné týmové práce všech na nahrávání zúčastněných osob.

Disertační práce o rozsahu cca 160 stran textu (vč. 10 stran příloh, soupisu odborné literatury, pramenů a příloh) je rozčleněna v úvod, 3 rozsáhlé dále členěné kapitoly, a závěr. - V úvodu představuje S. Stejskalová svůj výše naznačený záměr, a to na v průběhu na osu historického vývoje. Jak praví: „Hudební režie během doby a vývojem nahrávání získala více úkolů, než byly žádány v počátcích. Rozvrstvení funkce hudební režie se jeví jako postupné zaměřování na konkrétní úkoly spojené po technické stránce s různou typologií nahrávání a po stránce hudební zejména na různé typy nástrojových obsazení. Zatímco různé technologické postupy nahrávání jednoznačně určují úlohu hudební režie, hudební stránka se rozvrstňuje ve složitosti a je dána obsazením. Volba vhodné taktiky nahrávání souvisí s psychologií komunikace.“ - Podrobné a bohatě členěné uchopení naznačené problematiky je pak rozprostřeno do tří kapitol: 2. *Historie záznamu zvuku a vývoj funkce hudební režie*, 3. *Vývoj způsobu nahrávání a reprodukce zvuku*, 4. *Hudební režie v nahrávacím procesu*. Řetěz úvah se otáčí kolem pojetí hudby a způsobu jejího vnímání jak v době její živé prezentace v minulosti bez možnosti jejího nahrávání a zakonzervování pro následný poslech, tak poté, kdy se zrodila technická možnost pořízení nahrávky a tím i zachování, zakonzervování záznamu zvuku pro budoucí poslech, studium.

Zde budiž zdůrazněno, že tento historický zlom, kdy náhle hudební výkon nabývá možnosti být vnímán opakovaně, archivován pro další generace apod., pojmán jako svého druhu „artefakt“, nevnímá autorka jako jednorázový bodový zlom, nýbrž jako proces vývoje, v jehož průběhu (od pouhého pasivního zvukového záznamu interpretačního výkonu až po vysoce aktivní zapojení hudebního režiséra jako spoluúčastníka tvůrčího procesu) postupně krystalizuje nezbytnost plnění řady kvalifikovaných úkonů, opírajících se jak o hluboké porozumění hudbě, její struktuře a stylu, tak o bezchybnou znalost technologií nahrávání, o komunikační schopnosti (jde o práci koordinující hledisko umělecké i technické v takto smíšeném týmu se společným záměrem špičkového pracovního výstupu), i o specifické schopnosti manažerské („artefakt“ nahrávky je adresován širší veřejnosti, a to si nezakrývejme - zcela přirozeně se stává též předmětem trhu). Tak se s objevem technických možností nahrávky rodí a dále rozvíjí profese hudební režie, hudebního režiséra. Z pohledu na zmíněný vývoj je zřejmé, že zahrnuje všechny popsané i další faktory, na tomto vývoji se spolupodílející, a to nejen pouhou sumou či syntézou, nýbrž synergicky - vzájemně provázanou kauzalitou: vývoj digitálních technologií např. poskytuje nahrávce a její režii nové, donedávna netušené možnosti, a naopak – požadavky umělecké opět generují hledání a nalézání nových technologií: na tomto synergickém procesu se zároveň podílejí veškeré další zúčastněné faktory. V těchto souvislostech mimo jiné autorka předkládá i příklady vynikajících tvůrčích uměleckých osobností, jež svým soustavným aktivním vlivem výrazně poznamenaly cesty a rozvoj nahrávání hudby.

To vše svým textem autorka brilantně ošetřuje s citlivým smyslem pro veškerá specifika oboru, osvědčujíc bohaté praktické zkušenosti, schopnost hluboké analýzy problematiky a vnímání celé řešené skutečnosti v širokých souvislostech a procesualitě jejího vývoje.

Závěr

Předložená práce MgA. Sylvie Stejskalové *Nároky na funkci hudební režie v digitálním vícestopém nahrávacím procesu* splňuje po stránce obsahové i formální požadavky na doktorskou disertační práci v oboru *Hudební teorie*. **Cíl práce je v úvodu výstižně a srozumitelně formulován, ve vlastním textu pak náležitě a na výsostné úrovni naplněn.** Práce s daty a informacemi,

odkazy na prameny a literaturu odpovídají standardním požadavkům. Jazyk je srozumitelný a výstižný, náležitě využívající odborné terminologie z oblasti pojednávané problematiky (hudební režie) i z přílehlých oblastí dalších (teorie skladby, teorie interpretace, akustika, psychologie...) Celková struktura práce, její rozvrh a členění v kapitoly a odstavce, odpovídá specifikům a požadavkům zvoleného tématu. Zde budiž vyslovena připomínka k některým drobným chybám a překlepům, popř. nechtěným vybočením z větné vazby (např. na str. 22 ve větě „Na koncertním pódiu s možností komunikovat s posluchači ve studiu bez publika“ chybějící čárka mění smysl sdělení; na str. 30 – 5. řádek: „s mikrofonom kondenzátorový“, na str. 75 poslední řádek: „Od počátku dvacátých let je u nás známa obchodní známku Ultraphon...“, na str. 82 čtvrtý řádek : „...20. Století“, na str. 87 čtvrtý řádek textu: „... k umplatnění ve vědě...“). Zároveň budiž řečeno, že jde o připomínku zcela marginální; vzhledem k nízkému výskytu uvedených drobných chyb je uvedené pochybení – posuzováno v poměru k pozitivům práce – prakticky zanedbatelné.

Jako školitel hodnotím disertační práci MgA. Sylvy Stejskalové *Nároky na funkci hudební režie v digitálním vícestopém nahrávacím procesu jako mimořádně zdařilý, invenční a myšlenkově bohatý hudebně teoretický výkon a doporučuji ji k obhajobě.*

Poznámka závěrem: je známou skutečností, že obsahově bohatá náplň činnosti hudebního režiséra a jeho role v nahrávacím procesu je široké laické veřejnosti (a bohužel i části veřejnosti odborné) mnohdy prakticky neznámá. Posuzovaná disertace MgA. Sylvy Stejskalové by v této věci mohla být zájemcům o problematiku hudební režie zajímavým a užitečným zdrojem informace a poučení. Navrhují k úvaze (po odstranění výše zmíněných drobných chyb) možnost její publikace.

V Praze dne 24. srpna 2018

Prof. MgA. Vladimír Tichý, CSc.